

criu una situació de pànic típic en el conte «Per les Boscúries tenebroses» (c. 1908-10), *O. C.*, 490-2, sense usar altra cosa que *basarda* o *angúnia*; Ruyra en situacions semblants, *espaordiment i basarda* (*El Malcontent, La Fi del Món a Girona, O. C.*, 1510 etc.).

És, però, el mot que s'imposa en casos com *pànic bancari*, *a la Borsa hi ha pànic*, que fàcilment ensopagaríem, p. ex., en NOLLER (quan la situació ho porta, a *La Febre d'Or* i en les seves clàssiques traduccions de Turguéniev, Maupassant etc.); «no havia dit el que passava en el banc per no esvalotar --- a fer un acte generós que podia contribuir a difondre *pànic*», Coromines, *Di. i Rec.* III, 33n.; i així i tot, ell mateix, si empra l'angl. *run*, tan poc amic com era d'usar estrangerismes en escrits tècnics d'Econòmica (*Di. i Rec.* II, 369, 401), és clar que per ajudar a aclarir i ampliar les idees, però també hi podia contribuir el desig d'estar-se de l'expressió gasetillera; fins NOLLER en la mateixa *Febre d'Or* en fuig de vegades, i àdhuc per al pànic financer no s'està d'usar *basarda* (*O. C.* II, 308.11). És característic d'una llengua on (per mal, i per a bé), ha penetrat més fonament la influència literària de la premsa, com és l'anglès, el que allí s'hagi creat l'adjectiu *panicky*, que no s'ha encomanat a les llengües romàniques (ni falta que ens fa!)

Panical, panicard, espinacal(ç), V. ESPINA *Paniccer, paniceria*, V. *pa Panicla*, V. *panolla Panicografia*, V. *panto*. *Panicola* i *panicort*, semblen deguts a alguna alteració de *panical* (ESPINA), potser per contaminació de *col* (i potser no sense intervenció de formes com *coleta* 'Silene inflata', DECH II, 150.8, cf. encara *herba-col* QUALLAR, i alguna forma mossàrab o dialectal de CALÇ I, II); en tot cas deu haver-hi comunitat d'origen entre *panicort* i *panigroc* (Dfa. i AlcM) (cf. però *joligroc* a JULIVERT) i és evident que amb *panical* va *card paniquer* (Sopeira)

Panicula, paniculat, V. *panolla Panificable, panificació, panificar*, V. *pa Panigroc, paniquer*, V. *panicola Panillo* alteració del deplorable castellanisme *pañillo Panilló*, V. *pa*

PANIQUELLA o PANIQUERA, nom local de la mostela a les altes valls del Pallars, Ribagorça i Andorra-Urgellet, que es prolonga en la forma *panikjéča*, *panikesa*, per l'Alt Aragó, i *panquero, panqueso*, pels Pirineus gascons; origen incert; l'explicació més probable des del punt de vista semàntic, i l'única admissible en el fonètic, és que resulti d'una metàtesi d'una base comuna **pequinella* (**PICQUINELLA*) equivalent del cast. *pequeñilla*, diminutiu de *pequeña* 'petita', pel cos fi, i com gentil, i la forma escanyolida, d'aquesta salvatgina: cf. denominacions estrangeres que alludeixen a això mateix, i totes diminutives, com fr. *belette*, port. *doninha, donezinha*, cast. *comadreja*, o *bère* en el gascó de Batmala; -ELLA dóna regularment -ella/-era/-iecha en la major part d'aquests parlars, i hi havia donat -esa, -era, en quasi tots els altres, en etapes antigues de llur evolució; la metàtesi, i la propagació de la forma en -esa fora dels seus límits actuals, foren

afavorides per certes dites folklòriques, referents al *pan* i al *queso*, que per la seva banda, eren ja provocades per una interpretació popular del nom *pan-* i, com tantes dites folklòriques, s'estengueren a parlars veïns. □ 1.^a doc.: *pennikéča*, forma aragonesa antiga, ja es troba una vegada en mossàrab del S. XIII.

No és prou important aquest mot dins el nostre domini perquè puguem dedicar-li un estudi complet. El seu antecedent més il·lustre és que ja figura en *RMA.*, escrit en lletres aràbigues *binniqāğa*, com a traducció del ll. *mustela*; segons les normes de representació dels sons romànics en l'alfabet hispano-àrab ic això només es pot llegir com *pennikéča*; ja Simonet i Dozy (*Suppl.* I, 119) van reconèixer que és l'equivalent del nom alt-aragonès que estudiem.

Ja tenim, doncs, en una data tan arcaica, el tractament de -LL- com a č de la -LL- llatina, fins avui mantingut en centenars de topònims de la majoria de les altes valls aragoneses, i encara en molts apellatius, com *vetiččo* 'vedell' (Bielsa, BDC xxiv, 183). En efecte, ens consta que en l'escola mallorquina de llengua aràbiga on s'usava el *RMA.* (i potser va crear-s'hi del tot, o almenys augmentar molt) hi havia alguns aragonesos contractats com a conixedors de l'àrab (i a ells es deuen algunes altres de les gloses i mots del llibre); i també és probable que comptessin amb les notes recollides sobre noms naturalístics, pel gran collector Abenbeklarí que vivia a la cort de l'últim reietó moro de Saragossa el 1106, i ens deixà un llibre de noms botànics, usuals en el mossàrab i àrab vulgar local de tota la Corona catalano-aragonesa.

Per altra banda, aquesta forma ja constitueix un precís indici per guiar-nos cap a l'etimologia, puix que la vocal de la primera síl·laba *pi/pe*, i la consonant geminada -nn-, s'oposen resoltament a l'etimologia a base de PANIS, i coincideixen amb la -NN- geminada del tipus llatí vulgar *PIKKUINN-* que està a la base del cast. *pequeño*, port. *pequeno*, sard ant. *pikinnu* i a la -NN- dels tipus paral·lels *pitinnus, pusinnus, meninnus, puninnus* del llatí vulgar. Fins avui, la forma *panikjéča* es manté en la vall més arcaica de l'Alt Aragó, la de Bielsa (on part dels informants pronuncien -čj- com -tj-). Que la -NN- va restar geminada per molts segles, sense simplificar-se ni passar a *ñ*, ho veiem pel parlar belsetan on fins a principis del nostre segle encara pronunciaven *kapánna, áno*.

Més tard la *ɛ* de la síl·laba inicial, so que, en tota posició pretònica és sempre propens a tornar-se *a*, i que molt més sovint ho fa quan hi ajuda la dissimilació davant una *é* tònica (*mateix* METTIPSE, *aquell* ECCUM ILLE, *guaret* VERVACTUM, *barret* etc.), apareix transformada així en el tipus comú als parlars moderns **PANNIQUELLA*. En bona part del territori del mot la nasal -n- és el resultat fonètic normal de -NN-: així en gascó, i sembla haver estat el tractament francament predominant en tot l'Alt Aragó i la zona catalana Andorra-Ribagorça.

És veritat que, en gascó, la síncope de la -i- intermèdia es compendria, més planerament, segons una base amb -N- simple: com *LANA* > gc. *lan*, EX-LEN-ICARE >